

KRONIKA.

Akademja ku czci św. Tomasza w uniwersytecie lwowskim. Zarząd Polskiego Towarzystwa Teologicznego postanowił swoje pierwsze posiedzenie naukowe połączyć z akademją ku czci jubileuszu św. Tomasza (dnia 11 maja 1924). Wysłano liczne zaproszenia do Ordynariatów łacińskiego, ormiańskiego i ruskiego, do Władz cywilnych i wojskowych, do Towarzystw naukowych i instytucyj podobnych. Reprezentanci i goście przybyli licznie i napełnili po brzegi aulę Uniwersytetu J. K., udekorowaną w kwiaty i obraz św. Tomasza. Po odśpiewaniu hymnu *O Thoma laus* przez chór kleryków wygłosił J. Magnificencja p. Rektor Makarewicz słowo wstępne, w którym wskazał, iż Tomasz należał do tych niezwykłych myślicieli, którzy przed zdumioną ludzkością nowe otwierają horyzonty. Następnie zabrał głos prezes Towarzystwa, ks. prof. Wais, zagaił pierwsze posiedzenie naukowe nowego Towarzystwa Teologicznego i powitał gości, pragnąc dalej dać charakterystykę filozofji św. Tomasza przemówił na temat: „Znaczenie św. Tomasza jako filozofa” Znany badacz Dantego, prof. Edward Porębowicz, był łaskaw uczcić akademję wykładem z dziedziny przez siebie opracowywanej; mówił na temat; „Św. Tomasz a Dante” Trzeci prelegent, ks. prof. Lisowski, obrał sobie temat ściśle teologiczny: „Rozwój dogmatów w nauce św. Tomasza”

Ponieważ wszystkie trzy wykłady ogłoszone są drukiem w niniejszym numerze jubileuszowym, podajemy tu także przemówienie J. M. Rektora Makarewicza:

W dziejach ludzkości występują jednostki tak potężne, że stanowią jak gdyby znaki graniczne nowej epoki. Bywają bojownicy, którzy zmieniają kartę polityczną świata na szereg pokoleń, bywają wynalazcy, którzy nadają nowy kierunek naukom ścisłym, technice, czy sztuce leczenia, bywają myśliciele, którzy otwierają nowe horyzonty, i zdumionemu społeczeństwu podają nowy sposób patrzenia na stosunki wzajemne ludzi, czy na ustosunkowanie do wszechświata. Do takich niezwykłych jednostek należał św. Tomasz z Akwinu. Dziedziną, w której pracował

i olśniewał, był świat myśli, badał stosunek człowieka do Boga, stosunek wzajemny jednostek skupionych w grupach społecznych. Wszechstronność jego badań szła tak daleko, iż wobec ich wyników nie może przejść bez głębokiego podziwu ani teolog, ani filozof, ani prawnik.

Podziw ten musi być tem większym, że wielki myśliciel występuje na tle epoki najmniej podatnej dla głębokich dociekań, zjawia się jak olśniewająca błyskawica na ciemnym niebios skłonie. Potężny ten umysł znajduje wśród poprzedników jako równorzędnego, jednego tylko Arystotelesa, którego zna dokładnie i czci. Nie jest Tomasz z Akwinu wcale niewolniczym naśladowcą filozofa greckiego; poruszając te same przedmioty, znajduje często inny sposób widzenia. Rzecz zupełnie zrozumiała, między Arystotelesem a Tomaszem leży szereg wieków, leży ponad to nowy zupełnie kierunek myśli, który przynosi światu Ewangelja.

Jeden przykład wystarczy dla zaznaczenia różnic, dzielących obu filozofów, dla podkreślenia źródła tych różnic. Wielki problemat sprawiedliwości, podstawowy dla etyki i prawa, przejawia się u Arystotelesa jako konieczność bezwzględna — odpłaty, jako logiczna konieczność wymierzenia w imię koniecznej równowagi — przykrości temu, kto zawinił. Nic innego jak tylko odpłata, zło za zło — ma być wynikiem logiki stosunków. Tomasz z Akwinu nie kwestjonuje dialektycznego uzasadnienia tezy, którą ujmuje we formułę: *per poenam reparatur aequalitas*, znajduje jednak nowe dźwięki w przedziwnej nauce miłości Chrystusowej. Nie o samą dolegliwość tu idzie, która spaść ma na grzesznika, czy przestępcę, jako zasłużone zło, lecz o jego podniesienie, odzyskanie dla życia społecznego, Kara czy pokuta zmierzać ma do tego właśnie celu, to ma być wytyczną, stąd rodzi się zasada: *poena est medicina peccatoris*. To wielkie hasło miłości, będące zarazem wynikiem głębszego ujęcia kwestji, jest nowością w stosunku do filozofji starożytnego świata, nowością, która też przez długie wieki walczyć musi o prawa obywatelstwa. Jeżeli do ostatnich niemal czasów toczyły się zacięte spory o to, czy kara w jakimkolwiek rozumieniu ma zawierać poza dolegliwością jeszcze jakiś pierwiastek celowy, to dziś w XX-tym wieku czynnik podkreślany przez Tomasza — ów czynnik celowości w karze cieszy się powszechnem uznaniem. Jest to triumf filozofji chrześcijańskiej wogóle, a tomistycznej w szczególności.

To jeden tylko przykład na oryginalność filozofji Tomasza z Akwinu, przykładów takich więcej, a zarazem szczegóły wspólnego systemu przedstawią świetnemu zebraniu — znakomitsi jego znawcy, którzy po mnie przemawiać będą.

Tomasz z Akwinu miał prawo z poetą Horacym przepowiedzieć własną przyszłość:

Non omnis moriar, multaue pars mei fugabit Libytnam.
Uroczystość dzisiejsza jest tego dowodem.

Po siedmiu wiekach stanie przed nami ta wspaniała umysłowość, która przez siedm wieków żyła bez przerwy, dostarczała ludzkości bez przerwy wyjaśnienia zawiłych problemów czy źródła podniety do dalszych badań.

Na fundusz wydawniczy im. X. Arcybiskupa Bilczewskiego złożyli:

29/II 1924. Rektor i Profesorowie Podlaskiego Seminarjum duchownego: X. Aleksander Lipiński rektor 4, X. Jan Grabowski wicerektor 2, X. Prof. Ant. Pobożny 2, X. Prof. Ant. Kresa 3, X. Prof. Ant. Gilewski 2, X. Prof. Jan Czyżak 2, X. Stan. Filipowicz 2.

29/III 1924. Rektor i Profesorowie Seminarjum Duchownego w Łucku: X. W. Płoskiewicz rektor 17, X. L. Szuman 10, X. J. Szafranski 5, X. A. Żółkiewski 5, X. W. Sankowski 5, X. A. Burzyński 5, X. J. Szych 3. Cyfry oznaczają miliony Mkp.

Książki nadesłane do Redakcji:

Archutowski, Józef Ks., Prof uniw. Jagiellońskiego. Jezusa Chrystusa kazanie na górze. Sprawy Biblijne z. 3/4. Poznań, 1923, 8°, str. 128, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Bączkiewicz Z. M., Franciszek Ks., Dr. teol. i prawa kanonicz., prof. Instytutu teolog. X. X. Misjonarzy w Krakowie. Prawo kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa. Tom II. Kraków, 1924, 8°, str. XVII+602+5, nakład XX. Misjonarzy.

Baranowski, Z. Ks. i Kowalski, S. Ks. Dzieje Starego Zakonu. Podręcznik na kl. I gimn. Poznań, 1923, 8° m., str. 220, nakład Księg. św. Wojciecha.

Beaupin, Mgr. Eloge de Mgr de Montmorency-Laval, premier Evêque de Québec. Paris, 1923, 8° m., str. 30.

Destrez O. P., J. A. La „Pecia“ dans les manuscrits du moyen age. Extrait de la Revue des sciences philosophiques et théologiques. 1924, 8°, str. 16.

Droga Dzieciństwa Duchownego. Rozmyślenia na wszystkie dni roku. Napisał Ks. L. P. Część I. Kielce, 1923, 8° m., str. 326, nakł. i czcion. Drukarni św. Józefa na Karczówce pod Kielcami.

Dzieje Duszy czyli Żywot bł. siostry Teresy od Dzieciątka Jezus karmelitanki bosej przez nią samą skreślony. Poznań, 1924, 8° m., str. 415, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Garriguet L., Ancien Supérieur de Grand Séminaire. La Vierge Marie. Paris, 1924, 8°, str. 460, nakł. Księg. P. Téquie.

Geyser, Joseph Dr. Max Schelers Phänomenologie der Religion. Freiburg i. Br., 1924, 8°, str. IV+116, nakł. Księg. Herdera.

Gorce, Matthieu-Maxime. Saint Vincent Ferrier. (1350—1419). Paris, 1924, 8°, str. VI+303, nakł. Księg. Plon-Nourrit.

Grabmann, Martin. Das Seelenleben des Hl. Thomas von Aquin. Der katholische Gedanke VII Band. München, 1924, 8° m., str. 118, nakł. Księg. Teatynów.

Kalt, Edmund Dr. Biblische Archäologie. Freiburg i. Br., 1924, 8° m., str. 157, nakł. Księg. Herdera.

Knabenbauer S. J., Josephus. Commentarius in Prophetas minores. I i II. Editionem alteram recognovit et complevit Martinus Hagen S. I. Cursus Scripturae Sacrae. Parisiis, 1924, 8°, str. VIII+606, XIII+588, sumptibus P. Lethielleux.

Konieczny, Paweł. Śląsk Cieszyński pod władzą czeską. Poznań, 1924, 8°, str. 70, skład główny u Gebethnera i Wolffa.

Kozubski, Zygmunt Dr. Ks. Fryderyk Nietzsche i jego etyka. Studjum moralno-apologetyczne. Poznań, 1924, 8°, str. 172, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Kramp S. I., Joseph. Eucharistia. Von ihrem Wesen und ihrem Kult. Freiburg i. Br., 1924, 8° m., str. VIII+134, nakł. Księg. Herdera.

Laval, M. de. Une âme de lumière le baron François d'Yvoire. Préface d'Henry Bordeaux de l'Académie Française. Paris, 8° m., str. LXIII+380, nakł. Księg. P. Téqui.

Leday, J. Initiation au catéchisme. Explications, commentaires, vulgarisation. Paris, 1924, 8°, str. 107, nakł. Księg. P. Téqui.

Marcault, Charles Abbé. Comment Israël revien-dra-t-il au Messie? Paris, 1924, 8°, str. VII+88, nakł. Księg. P. Téqui.

Niemojewski, Andrzej. Biblja a gwiazdy. Sto pytań, stawianych biblistom, oraz sto odpowiedzi, dla ludzi umiejących myśleć własną głową. Z 82-ma wizerunkami. Sapere ausis. Warszawa, 1924, 8°, str. 124, nakł. rodziny autora, skład w Instytucie wydawn. „Biblioteka Polska“.

Ogórkiewicz, Aleksander Dr. Ks. Co to jest „Kościół Narodowy“? Warszawa, 1924, 8° m., str. 14, nakł. XX. Salezjanów.

Pierwszy dzień katolicki w Wielkopolsce rok 1924. Poznań, 1924, 8°, str. 42, nakł. Komitetu „Dnia katolickiego“, czcion. św. Wojciecha.

Porte, Mgr de la. Une mère de prêtre Marguerite Bosco. Paris, 1923, 8° m., str. 30, nakł. Księg. P. Téqui.

Przeclawski, Wiktor. Felicjan Medard Faleński.

Żywot i dzieła. Poznań, 1922, 8°, str. 223, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Rogóż, Aleksander Ks. Nauki rekolekcyjne dla pozaszkolnej młodzieży męskiej, Poznań, 1924, 8°, str. 86, nakł. Zjednoczenia stowarzyszeń młodzieży polskiej.

Spáčil S. I. Theophilus. Profes. theologiae dogmaticae comparat. in Pont. Instituto Orientali. Conceptus et doctrina de Ecclesia iuxta theologiam Orientis separati. Orientalia Christiana. Vol. II—2. Roma, 1924, 8°, str. 132, nakł. Pontificio Istituto Orientale.

Słonimski, J. Język neoromański (Linguo neoromani) czyli analiza i synteza języków romańskich. Warszawa, 1924, 8° m., str. 30.

Stach, Piotr Dr. Ks. Wypędzenie przekupniów ze świątyni. Sprawy Biblijne z. 5/6, Poznań, 1923, 8°, str. 96, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Św. Teresa od Jezusa, Droga doskonałości. Polski przekład Ks. biskupa H. Kossowskiego. Opracował i przedmową poprzedził O. Jacek Woroniecki O. P. Poznań, 1924, 8°, str. XXXII+267, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Węglewicz, Mieczysław Prof. Ks. Studja psychologiczne nad młodzieżą szkolną klas wyższych. Głosy na czasie 53. Poznań, 1924, 8° m., str. 92, nakł. Księg. św. Wojciecha.

Zalewski Ludwik Ks. Biblioteka Ks. Ks. Kanoników regularnych lateraneńskich w Kraśniku, Lublin, 1922, 8°, str. 37.

Czasopisma nadesłane do Redakcji:

L'ami du Clergé, Revue de toutes les Questions Ecclesiastiques, Langres, 1923, nr. 1—52; 1924 nr. 1—21.

Biblica, Comentarii editi a Pontificio Instituto Biblico, Romae, 1922, fasc. 2—4; 1923, fasc. 1—4; 1924, fasc. 1.

Bohoslovni Vestnik, izdaja Bohoslovni Akademija, ureja univ. prof. dr. Franc. Ksav. Lukman, Leto II, zvezek II, Ljubljana 1922.

Bohoslovia, Naukowyj Trymisiacznyk, wydaje Bohoslowskie Naukowe Towarzystwo, 1923, nr. 1—4, Leopoli.

Dziennik urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. 1923,

L'Europa Orientale, Rivista mensile pubblicata a cura dell' Istituto per l'Europa Orientale, Roma, 1923, nr. 1—12; 1924, nr. 1—5.

La Foi catholique, Revue critique, anti-kantiste. Organe de l'Union „pro Fide et Doctrina“, Ligue Catholique: „Dieu à sa place“, Paris, 1923, T. XXXII, nr. 181—192; 1924, T. XXXIII, N. 193—196,

Ius Pontificium, Ephemeris Juridica, Editur tertio quoque mense, Romae, 1923, annus III, fasc. IV.

Muzeum, Czasopismo poświęcone sprawom nauczania i szkolnictwa, wydawane przez okrąg lwowski Towarz. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, Lwów—Warszawa, 1923, z. 1—4.

Kronika diecezji Kujawsko-Kaliskiej, Czasopismo poświęcone sprawom diecezji, Włocławek, 1923, nr. 1—12; 1924, nr. 1—5.

Kronika diecezji Sandomierskiej, Miesięcznik poświęcony sprawom diecezji, Sandomierz, 1923, 1—12; 1924, nr. 1—6.

Nova Revija vjeri i nauci, Dubrovnik, 1924, rok II, z. 1—4.

Kwartalnik Teologiczny Wileński, Wilno, 1923, z. 1—2.

Prąd, Miesięcznik poświęcony zagadnieniom religijnym, narodowym i społecznym, Warszawa, 1923, z. 1—7; 1924 z. 1—5.

Przegląd Diecezjalny. Miesięcznik pasterski diecezji kieleckiej. Kielce, 1923, z. 1—12; 1924, z. 1—7.

Przegląd Homiletyczny, Kwartalnik poświęcony zagadnieniom kaznodziejstwa polskiego, Kielce 1923, z. 1—4; 1924, z. 1—2.

Przegląd Kościelny (The Polish Ecclesiastical Monthly), Organ Zjednoczenia kapłanów polskich w Ameryce Półn., Milwaukee, 1923, z. 1—12; 1924, z. 1—4.

Przegląd Powszechny, Miesięcznik poświęcony sprawom religijnym, kulturalnym i społecznym, Kraków, 1923, z. 1—12; 1924, z. 1—5.

Przegląd Warszawski, Warszawa, 1923, z. 1—8.

La Réponse, Dictionnaire-Revue d'Apologétique populaire, paraissant tous les mois, Paris, 1923, n. 190—192; 1924, n. 193.

Revue des sciences philosophiques et théologiques, Revue trimestrielle, Paris, 1923, n. 1—4; 1924, n. 1—2.

Recherches de science religieuse, paraissant tous les mois, Paris, 1923, n. 1—6; 1924, n. 1.

Wiadomości Archidiecezjalne warszawskie, Miesięcznik duchowieństwa archidiec. warszawskiej, Warszawa, 1923, z. 1—12; 1924, z. 1—6.

Wiadomości dla Duchowieństwa, Organ Związku kapłanów „Unitas“, Poznań, 1923, n. 1—12; 1924, n. 1.

